

DOMOVINA

Štev. 30.

V Ljubljani, 25. julija 1919.

Leto II.

Proč z biro!

Izpolnila se je nam želja, ki smo jo gojili zavedni Slovenci sto in sto let, da smo se otresli tujega nemškega jarma. Poginila je Avstrija.

Ako se ozremo nazaj v dobo tlake in desetine, vidimo, da je bil takrat kmet pravi suženj posvetne in cerkvene gospode. Vso oblast so imeli takrat nad kmetom graščaki in ponekod tudi župniki. Kmetje so se delili v grajske in v farovške kmete.

Mrtvaški zvon je zapel graščakom 1848. leta, torej pred 71 leti, ko je izbruhnila po mestih pokojne Avstrije meščanska revolucija in osvobodila kmeta krutega biča grajske in farovške gospode. Kmet je postal gospodar in ne več najemnik svojega posestva.

Graščine so se pričele rušiti v razvaline, graščaki nezmožni dela so padali večinoma v dolgove, ker ni bilo več žuljavih marljivih kmetov, ki bi zidale in popravljale potom tlake trdno grajsko sidro.

Velikanske žitnice, nekdanj polne zlate pšenice po gradovih so ostale prazne in po obokanih kletih se je odslej širil plesnjiv, zatohel duh, ki je prihajal iz vinskih praznih sodov velikanov.

Vsi sledovi desetine pa vendar še niso izginili. Ostanek desetine najdemo še v datjavi bire, ki jo z veliko nevoljo daje kmet v jeseni. Tudi ta srednjeveški ostanek mora v svobodni Jugoslaviji ugasniti. Zato pa naj gospodje ne kriče, da vera peša.

Naj nam oprostite gospodje župniki in kapelani, če jim povemo, da je beračenje od hiše do hiše gospodom nedostojno in izterjavanje bire kot beračenju poniževalno. Vsak župnik ima toliko posestva, da lahko prehrani sebe in kuharico, a vrhu tega še stalno plača in sto in sto drugih maštnih dohodkov in vrhu vsega še draginske doklade.

Zakaj ne beračijo drugi uradniki in delavci, ampak žive od svoje plače?

Ta avstrijska coklja — bira mora v svobodni Jugoslaviji odpasti od kmetkega bremena. Pozivamo vlado, da biro enkrat za vselej odpravi. Mi kmetje na Dolenjskem smo sklenili, da v jeseni bire več ne damo, na če je to gospodom prav ali ne. Živelo kraljestvo SHS! Zadrugar.

Opomba uredništva. Ob tej priliki priporočamo cenjenim čitateljem v boljše razumevanje te snovi politudno brošuro »Več luči!«, 4. snopič, v katerem je zelo poučljiva razprava: »Bira, kongrus in cerkvena konkurenca«, ki se dobiva v »Narodni knjigarni v Ljubljani. Cena 60 vin.

O trgovski in carinski politiki.

(Govor dr. Frana Novaka na shodu zaupnikov JDS.)

Poleg zunanje - političnega in notranje-političnega vprašanja je bilo naravno, da smo se zavzemali predvsem za gospodarsko stanje naše države. V ozki zvezi s tem vprašanjem je takozvana trgovska politika in z njo carinska politika. O tej slednji imam nalogo, da poročam.

Da je carinsko vprašanje ravno tako važno za seljaka, kmeta, kakor trgovca, meščana in delavca, to je vsakomur jasno. Če se ozremo na preteklost, je bil kmet tisti, ki je

največ trpel vsled carine na svojem dobrobitu. Cene za živila, katerih on ni mogel pridlovati, je moral ogrskim veleagrarcem z ogromnimi zneski plačevati. Predmete industrije, ki jih je on kupoval, je moral drago plačevati nemškemu industrijcem, čeravno bi izven države dobil to blago veliko cenejše, če bi ne bilo take velike carine. Poudarjam to samo zato, da se ne bo mislilo, da je trgovska in carinska politika v korist samo meščanom, ampak da je pri tem prizadet tudi naš kmet in seljak na deželi.

Naša država se je sestala skoro brez vsakih dohodkov. Potreba je bila, da je ministrski svet iskal vir dohodkov tudi v carinah. Nastane pa vprašanje, zakaj se ni preje, predno se je izdala zadevna ministrska naredba, povprašalo Narodno predstavništvo za svet. Ravno zastopniki posameznih krajev so prvi poklicani, da svetujejo ministrskemu svetu, da se izda naredba na podlagi posvetovanj v Narodnem predstavništvu, ki bi bila finančno prilagoden vsem razmeram in potrebam na severu, jugu, izhodu in zahodu. Toda tako delo bi trpelo mesece, med tem časom pa bi država lahko poginila. Zato je bil ministrski svet s tega stališča upravičen izdati carinski tarif, ki naj bi bil državi vir dohodkov. Pomankljivo pa je, da je ministrski svet premalo vpošteval naziranja posameznih korporacij in življenske razmere posameznih pokrajin. Dejstvo je, da je finančni minister predložil ministrskemu svetu predlog, s katerim se je veljava srbskega avtonomnega tarifa proglasila za novo osvobodeno kraje.

Srbija je imela dvojni tarif. Avtonomni tarif, ki ga je imela pravico sama nastavljanje in pa pogodbeni tarif, ki je veljal za prijateljske oziroma sedanje nevtralne države. Ker je naredba uveljavila za naše kraje samo avtonomen tarif, smo mi v toliko na slabšem kakor pa Srbija, ker velja za srbske pokrajine tudi še pogodbeni tarif, za nas pa samo avtonomni tarif.

Ta avtonomni tarif je bil proti prejšnji Avstriji bojni tarif, tarif za sovražno deželo, da onemogočuje uvoze iz Avstrije; leta 1914 velja tedaj danes tudi za naše kraje napram sedanji Nemški Avstriji. Zbog visokih carin se silno podražijo vsi predmeti, kakor stroji, kemikalije, tekstilna roba itd., ki jih nujno potrebujemo za obrat industrije, za poljedelstvo, za vsakdanji konzum, a jih mi sami sploh ne ali pa v nezadostni meri proizvajamo.

Druga okoliščina, ki prihaja v poštev, je dejstvo, da velja za srbske pokrajine poseben zakon iz leta 1898 in 1900, po katerem so za gotova industrijska podjetja določene posebne carinske udobnosti v svrhu pospeševanja dotičnih industrijskih panog. Ta zakon pa ni razširjen na nove kraje, ampak velja samo za staro Srbijo. V tem pogledu smo nekoliko na slabšem, kakor pa so pokrajine stare Srbije.

Avtonomni tarif, ki je proglašen za naše pokrajine, ima naravnost katastrofalne posledice za dobrobit našega celokupnega prebivalstva. Tekstilna industrija n. pr. ni pri nas daleko tako razvita, da bi mogla pokriti naše potrebe. Vzljeto temu pa pri-

de carina na navadno obleko od 200 do 300 kron. Upravičena je kritika v tem pogledu, kakor tudi z ozirom na druge predmete vsakdanjega nujnega konzuma. Predmeti našega nujnega konzuma bi morali biti po mojem mnenju prosti vsake carine, ali pa naj bi se carina udeleževala v najnižji meri. Isto je glede raznih surovin, katere predelava naša industrija. Tudi ti predmeti, to je surovine, so po mojem mnenju takega značaja, da bi bila država dolžna njih uvoz pospeševati, ker s tem pospešuje razvoj naše industrije.

Iz časopisov in javnih poročil ste razvideli, da znaša carina na gotove tiskarske potreščine skoro 800 do 900 odstot. cene. S tem je oviran kulturni razvoj našega naroda, ker je podana nevarnost, da se onemogočuje izdajanje časopisov in knjig.

Nastane vprašanje, kaj smo v Narodnem predstavništvu v tem pogledu storili. Poleg izvenparlamentarnih intervencij, katere smo storili pri finančnem ministru in pri trgovinskem ministru, smo sklenili parlamentarno akcijo s takezvanim vprašanjem na finančnega ministra, če je pripravljen, izvršiti v tem pogledu remeduro, ali ne. On je izjavil zasebno, da uvideva, da je nam v velik kvar avtonomni srbski carinski tarif in potrebo remedure posameznih postavk. Zahtevali smo od njega javno priznanje v skupščini sami, a se javno danes še ni izrekel. Po parlamentarnem redu bi finančni minister moral odgovoriti na zadevno vprašanje v prihodnji seji. Prilike so nanese, da do danes, ko je poteklo več kot 14 dni, tega odgovora še nismo prejeli. Predsednik skupščine je izjavil, da je on vse storil, da bi se stvar čim preje rešila, da pa je finančni minister zadnje dni zadržan, ker je bil odpoklican h kralju v Valjevo. Ko se vrne, bo odgovoril na naše vprašanje. Ta odgovor bo vsaj tako upamo, ugoden; upamo, da bo finančni minister pustil gotove postavke carinskega tarifa popraviti. Mi smo sami predložili finančnemu ministru načrt, iz katerega je razvidno, za katere predmete zahtevamo odpravo ali pa vsaj znižanje carinskih postavk.

Po mojem mnenju je naloga nas poslancev v Narodnem predstavništvu, da to vprašanje neprestano zasledujemo. Vaša pa da nam daste potrebno oporo v našem prizadevanju.

Rezolucija za kmečki program J. A. S.

(Dalje.)

Gojitev semen. Država naj potoma kmetijskih šol in podpornih zavodov gojitev semen podpira, da se doseže vrste, ki bodo tudi pri nas ostale bolj stalne.

Posebna pozornost naj se obrača izbiri in boljši oskrbi semenskih rastlin že vdomačenih vrst. S tem naj se pečajo državna posestva in pa za to posebno vsposobljeni posestniki. Tam odgojeno seme naj razmnožuje za večjo splošno potrebo posameznih posestnikov pod kontrolo posebnih pripoznalnih komisij. Glede semen, katerega morajo kmetovalci kupovati, so pa navezani na se-

mensko trgovino. V tem slučaju se morajo varovati pred nepoštenim izkoriščanjem s postavnimi sredstvi.

V korist zlasti travništva naj bi bila prodaja že gotovih mešanice prepovedana. Iz špekulacije prevladuje v teh navadno cenejše seme manj vrednih trav. Mešanice naj sestavljajo kmetovalci sami ali pa za to poklicani strokovnjaki. Kontrolne postaje, preizkuševalnice za semena naj se z vsem potrebnim dobro opremijo. One naj nadzorujejo cel obrat s semenom. Boj proti boleznim in škodljivcem rastlin naj vodi posebno za to nastavljeni znanstveniki, katerim naj bodo primerno obsežna sredstva za poizkuse, študije v raznih slučajih pa tudi za energično izvršitev na razpolago. V tem oziru naj služijo naredbe zedinjenih držav Amerike kot vzgled.

Travniki. Naši hriboviti kraji se zmorejo v gospodarskem oziru pozdigniti le z živinorejo, odvisno od obilo dobre krme. V hribovitih legah se omeji pridelovanje krme bolj na travnike; tam ker razmere dopuščajo, se naj urejajo začasni travniki. Tri do štirikratni dosednji pridelek krme na začasnih travnikih bi živinorejo mogočno pospešil, dohodke kmetom od jednote površine zelo pomnožil. S primernimi melioracijami bi se dalo mnogo sveta, ki ni prestrm, za to pripraviti. Vspodbujalo naj bi se k temu vsaj v začetku s primernimi podporami, s sodelovanjem strokovnjakov z mogočnostjo nabave semen, umetnih gnojil itd. Dobri travniki naj se pa smatrajo v naših razmerah kot potreba ljudi za poljedelska gospodarstva, kot zalagatelji polja z gnojem.

Zčasni travniki zahtevajo pa mnogo travnega semena, za katerega nabavo se mora skrbeti. V obče bode pa najbolje ga pridelovati kolikor moč v tuzemstvu, kar pa zahteva zopet odločno akcijo s podporo vlade.

Pašništvo. Paša je za živino velikega pomena. Zato moramo stremeti za tem, da dobimo za mlado živino, osobito za prvovrstno plemensko živino, zadostno množino pašnikov. Če se mladina v mladosti na pašnikih utrudi, prenese starejša živina slabe posledice poznejše hlevske reje, brez katere le malokje lahko izhajamo, prav lahko. Zato naj velja geslo: »Za vsak okraj zadostne velike pašnike za plemensko živino!« Za vzrejo plemenskih bikcev pa se na jza vsaki plemenski okoliš nabavi planinsko pašniško posestvo, kjer ostanejo mladi bikji tudi čez zimo.

Potrebne pašniške prostore si je treba osigurati pri izvedbi agrarne reforme. Vsekar morajo ostati kompleksi, ki so dosedaj služili živinoreji, tudi zanaprej živinoreji osigurani. Kompleksi, ki služijo dosedaj pašništvu ali bi se lahko priredili v pašniške svrhe, se ne smejo pod nobenimi pogoji deliti. Naj jih država obdrži nerazdeljene in jih do končne ureditve daje kmetom v najem; kjer pa obstojajo živinorejske ali pašniške zadrage, naj jih pa pod ugodnimi pogoji prepušči njim.

Država naj se pobriga za melioracijo obstoječih in novo nastalih pašnikov; saj s tem pomaga sama sebi. Redilo se bo več in kar prihaja osobito v poštev, boljše živine, ki nas bo v prihodnosti varovala pred pomankanjem mesa in obenem povzdignila bogastvo naše države.

Domača obrt. Ker bo poleg naštetih okoliščin in pripomočkov vzlic temu v nekaterih krajih kmetu težko izhajati in ker je bil že sedaj radi hribovite lege primoran pečati se z domačo hišno obrtjo, zahtevamo, da se v bodočnosti ta domača obrt ne le ohrani, ampak še razširi in poglobi s primerno strokovno izobrazbo, z otvoritvijo svetovnega trga ter z jamstvom potrebnih surovin kakor n. pr. lesa, kar naj se zasigura prigrdom kmetske preosnove.

Da bomo našo živinorejo še izboljšali in nje nadprodukcijo zvišali na najvišjo stopnjo moramo:

1. Izrabitj vse naravne ugodne predpogoje, ki nam jih nudi lega naših krajev na jugovzhodnih obronkih Alp. Skrbeti moramo za zadostne pašnike, ki so za vzgojo dobre in zdrave plemenske živine neobhodno potrebni. Zemlja, ki je, oziroma bi bila za pašništvo prikladna, naj služi, oziroma naj se prevrednoti temu namenu. Država naj iz svojih fondov skrbi za izboljšanje in vzdrževanje pašništva in planšarstva ter naj ga zakonodajnim potom varuje.

2. Kmetu - živinorejcu moramo dati vso potrebno teoretično in praktično izobrazbo, da bo v prvi vrsti sam znal pleme prepoznati in izboljševati in da si bo sam znal vsvarjati pogoje, da mu bo živina dobro uspevala.

Na učiteljskih naj se vpelje izčrpna enciklopedija o živinoreji in v ponavljalni šoli na deželi naj se vpelje vsaj ena obvezna tedenska ura o umni živinoreji. V večjih živinorejskih krajih naj se vpeljejo zimski tečaji, kjer naj se poučuje o živinoreji, mlekarstvu, o pomoči v prvi sili. Za te tečaje naj se pritegnejo strokovnjaki kot predavatelji. Živinozdravnik naj tu poleg splošne živinoreje, higijene mleka, poučuje kako naj si živinorejec pomaga, če mu žival nenadoma oboli. Živino-rejca samega naj se izobrazi, da si bo znal v sili pomagati. V vsakem sodnem okraju in večjih živinorejskih krajih naj se namesti diplomiranega živinozdravnika in v dosegol tega smatramo za neobhodno potrebno, da se v kraljevini ustanovi visoka šola za živinozdravništvo.

Kmetijske in poljedelske šole naj se razširijo in živinoreji naj se odkaže važnosti primerno mesto in vpoštevanje. V Sloveniji naj se ustanovi ena živinorejska šola, kjer se naj poučuje živinoreja v vseh detaljih, kakor: krmila, krmjenje, higijena hleva, pašništvo, izbira plemenjakov in njih vzgoja, profilaksa proti boleznim itd. — Z živinorejsko šolo naj bo zvezana mlekarska šola, ki naj bo opremljena z vsem potrebnim, da se učenci temeljito izobrazijo praktično in teoretično bodisi v higijeni, bodisi tehnični izrabi mleka. Le na ta način nam je mogoče, da povzdignemo naše mlekarstvo, ki bo odgovarjalo vsem higijenskim in komercialnim zahtevam.

Novih pasem oz. plemen naj se načeloma ne vpeljuje, ampak že udomačene naj se izboljšuje.

V organizaciji je moč in vsako dobro delo se da najhitreje posplošiti, če ga vrši organizirana sila. Organizacije živinorejcev se morajo snovati in podpirati in javna uprava naj jih zakonodajnim potom varuje in jim določi delokrog. Njihov namen je povzdigniti umno živinorejo, skrbeti za dobro pleme in skrbeti za statističen pregled o stanju živine ter prodajo oziroma izvoz temu primeru urejevati. Skrb za zgradbo dobrih hlevov naj bo važna točka teh organizacij. Organiziran živinorejec, ki si hoče postaviti nov hlev, naj bo primoran to naznaniti organizaciji, ki mu potem preskrbi načrt in strokovni nasvet.

V slučaju, da se živina ne izvažava v živem stanju, naj se postavijo z zadostno državno podporo moderne centralne klavnice, ki naj bodo preskrbljene in opremljene z modernimi klavnimi napravami, s prekajevalnico, s pripravami za izdelavo klobas in konserv. Da se tudi klavniški odpadki racionalno izrabijo, je potrebna pri vsaki večji klavnici primerna termokemična naprava.

Mlekarstvo na združni podlagi se mora posplošiti. Mlekarstvo in mlekarja naj pridejo pod strokovno vodstvo, čigar strokovna kvalifikacija v tehničnem, higijenskem in komercialnem oziru naj bo absolutno predpogoj za to mesto.

Naloga mlekarja bodi pred vsem, da so v prvi vrsti krite potrebe domačih industrijskih

skih krajev in mest. Še le ostalo blago pride za izvoz v poštev.

Kot postranska izvozna panoga naj se združi z mlekarskimi zbiranje in izvoz jaje. — Iz Slovenije se je izvoz letno okrog 2000 vagonov jajc in dobiček se je iztekel v tuje-roodne roke. Vsaka urejena mlekarja ima hladilnico, ki je za konserviranje jajc neobhodno potrebna in da se da z malimi stroški primerno preurediti.

Živinsko zavarovanje naj se pospešuje in širi. Dokler razmere in čas ne dovedejo do splošnega, obveznega živinskega zavarovanja, naj se ustanovi državna živinska pozavarovalnica, ki v slučaju sile krije živinorejca in zavarovalnico.

(Dalje prihodnjič.)

Resolucije,

predlagane in sprejete na zboru zaupnikov JDS, dne 6. julija 1919 v Ljubljani.

(Konec.)

Resolucija glede sestanka avtonomnih mest.

Zbor zaupnikov JDS se izreka iz državno-gospodarsko - političnih razlogov za nujno sklicanje kongresa avtonomnih mest cele kraljevine v svrhu medsebojnega spoznavanja, proučavanja in zblizanja skupnih interesov, ter prosi mestno občino ljubljansko kot glavno predstaviteljico glavnih mest Slovenije, naj nemudoma prične s predpripravami za sklicanje takega kongresa v poljubno mesto v kraljevini.

Razpravni program bi moral vsebovati vsa vprašanja, ki zadevajo mesta in njihove prebivalce, istočasno naj se ustanovi Zveza vseh avtonomnih mest.

Resolucija proti konfidantom

zahteva, da se vsi pod avstrijsko upravo kompromitirani javni činitelji iz vseh mest nemudoma odstranijo.

Resolucija proti korupciji.

Stranka JDS hoče z vsemi sredstvi voditi boj zoper korupcijo, ki se pokaže v katerikoli obliki v javni upravi. Pri tem odreja stranka tudi lastnim pristašem vsakršno zaščito.

Resolucija proti jesenski rekviziciji.

JDS protestira proti nameri ministra za prehrano, da bi se v jeseni zopet vpeljale rekvizicije kmetijskih pridelkov, ker bi tako uredba ne - le vzela kmetovalcu veselje do pridobivanja, marveč bi tudi bila v največjo škodo kupujočega ljudstva. Ministrstvo za prehrano se pozivlja, da posveča večjo pozornost verižni kupčiji, ki je največja škodljivka točne in dobre prehrane v naši državi.

Resolucija proti pogodbi z mlinskimi vleindustrijci.

JDS protestira proti pogodbi, ki jo je sklenilo ministrstvo za prehrano z mlinskimi vleindustrijci ter ga pozivlja, da isto razveljavi, ker ogroža življenjske koristi tako poljedelcev, kakor konsumentov.

Glede železnice.

Predlog se glasi:

Zbor zaupnikov JDS sklene: Izvrševalnemu odboru se nalaga, da isti ukrene najenergičnejše korake, da se nemudoma odpravijo spodaj navedeni nedostatki tako pri državni kakor pri južni železnici v celi Sloveniji:

1. Vsi nemški uslužbenci, ki so se izjavili za Nemško Avstrijo, naj se nemudoma odpravijo čez mejo in nadomeste s slovenskimi uslužbenci. Vsi oni nemški uslužbenci, ki prosijo, da bi smeli ostati v Jugoslaviji, naj se nemudoma zaobljubi, da se v teku enega leta prične državnega jezika v govoru in pisavi v toliko, da jim bo možno brezhibno uradovati. V nasprotnem slučaju naj se jih prisili, zapustiti železniško službo v Jugoslaviji.

2. Vsi nemški napisi pri državni in vsi nemško - madžarski in italijanski napisi pri južni železnici v in na vagonih, strojih, drzinah in progovnih vozičkih naj se nemudoma nadomeste s slovenskimi in srbo - hrvatskimi napisi.

3. Vsi predpisi in instrukcije naj se nemudoma prevedejo v slovenščino, v to svrhu naj se ustanovi poseben oddelček iz za to zmognih uradnikov, ki naj ne opravljajo nobene druge službe, dokler delo ne bode popolnoma končano.

4. Vsi nemški in italijanski napisi pri zvo-rah na postajah in na progih ter pri čuvajnicah naj se ravnatako nemudoma nadomeste s samoslovenskimi napisi.

5. Vsa obrtna in stavbna dela večjega ali manjšega obsega, ki so jih in jih še danes nemoteno izvršujejo nemške tvrdke in nemški obrtniki pri državni kakor pri južni železnici, naj se odslej oddajajo konkurenčnim potom do-

sledno le samo slovenskim tverdkam in obrtnikom. Le v slučaju, ako v dotični stroki ni nobenih slovenskih konkurentov, se sme dotično delo oddati tudi kaki nemški tverdk ali nemskemu obrtniku. Mišljena so vsa stavbinska, manjša in večja dela, ključavničarska, kovaška, mizararska, tesarska, zidarska, slikarska, pleskarska, kleparska, strehokrovnna, inštalacijska in druga potrebna rokodelska dela pri železnicah.

6. Da se vse to nemudoma izvede, naj se sestavi od vlade komisija treh mož, ki naj se izbere iz narodno zavednih in neustrašenih železničarjev državne in južne železnice, ki naj imajo od vlade polno moč v svrhu kontrole posameznih oddelkov. To je toliko bolj potrebno, ker se nahaja pri progovnih sekcijah, kurilnicah in delavnicah še vse polno nemških inženirjev, uradnikov ter progovnih in delavnih nadziralcev, ki kjerkoli morejo pod raznimi pretvezami preprečujejo zaukazano preureditev.

7. Proti tatvinam na železnicah naj se podvzamejo najenergičnejši koraki.

Resolucija glede vseučilišča

z veseljem ugotavlja, da smo po 70letnem boju končno dosegli ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Ob tej priliki se zahvaljujemo beograjski vladi za njeno razumevanje naših teženj. Zlasti smo ji hvaležni za to, da se že letošnjo jesen otvorijo na ljubljanskem vseučilišču štiri posvetne fakultete.

Resolucija glede učiteljskega

zahteva od poverjenstva za uk in bogočastje, da skrbi z vso verno za to, da bomo imeli dovolj in dobrega učiteljskega naraščaja. Učiteljskega, ki morajo biti vsa državna, naj se takoj reformirajo. Na njih naj se nastavljaajo najboljše učne moči.

Resolucija glede strokovnih šol

zahteva, da se ustanovi čim več strokovnih in obrtnih šol, ki naj pomagajo razvijati pri nas vdomačene obrti ter dvigati domačo industrijo. Pri tem je treba gledati, da se razdele šole enakomerno po vsem slovenskem ozemlju, zlasti naj se upošteva Maribor, kjer naj se poleg drugih šol ustanovi slovenska trgovska akademija.

Resolucija glede vzgoje mladine

zahteva od poverjenstva za uk in bogočastje, da ukreni vse potrebno, da se bo odgajala mladina v jugoslovanskem državnem duhu. Izdajo naj se tozadevna navodila in potrebni spisi ter izvrševanje tozadevnih ukazov strogo nadzoruje.

Resolucija glede krajnih šolskih svetov

zahteva od vlade, da razpusti vse one krajne šolske svete, ki delajo proti naredbi deželne vlade, po katerih morajo biti šolski prostori v času, ko ni pouka, na razpolago tudi JDS za prirejanje shodov in Sokolom za telovadbo.

Resolucija glede zveze nepolitičnih društev

pozivlja vsa slovenska napredna nepolitična društva, da se osnuje zveza, ki naj skrbi za to, da bodo vsa društva živahno delovala in da se bodo ustanovljala nova. JDS opozarja svoje pristaje na važnost človekoljubnih in telesno vzgojnih društev, katerim naj pristopajo ter v njih razvijajo živahno delavnost.

Resolucija glede občinskih volitev

smatra za nujno potrebno, da se čim preje izvedejo občinske volitve po celi Sloveniji.

Resolucija glede strankarskega boja

obsoja strankarski boj, ki ga je začela SLS ne oziraje se na negotovost, v kateri se še nahaja država radi zapadnih meja in sicer na način, ki se prav nič ne razločuje od strankarskega boja v Šusteršičevi dobi. Zlasti zavrača napade na podpredsednika dr. Žerjavo, kateremu se podtika s premišljeno hudobnostjo namenil, katerih so bili zmožni le nekdanji Šusteršičevi najožji somišljeniki.

Zaupnica članom vlade JDS in narodnim zastopnikom

vzame poročilo strankinih zastopnikov v deželni vladi odobruje na znanje in jim izreka svoje zaupanje. Prav tako jemlje na znanje poročila poslancev in se jim za njihov trud zahvaljuje.

Dopisi.

Z Ježice. Na napad, izzvan le iz gole zavisti nad vzornim soglasjem članov cerkvenega pevskega zbora in pa z namenom, da se jih pod plaščem anonimnosti obmeče z blatom, na tak napad se cerkveni pevski zbor ne ozira. Da se pa zamoremo ozreti na sicer neutemeljen napad, da postane sodba g. dopisnika uvaževanja vredna tudi za nas, mora g. dopisnik dokazati in se izkazati, da kot

inteligentna oseba ljubi le resničoljubnost in verodostojnost, sovraži pa podla podtikanja in neznačajna zavijanja resnice. Kajti nič nam ne more koristiti, ako nas hvali šema, kakor nam tudi ne more škodovati, ako nas ista graja. Priče, ki naj so razkrinkale g. cerkvenega pevovodjo, se tem potom naprošajo, da se tekom tedna zglase pri cerkvenem pevskem zboru. Onega, ki dokaže, da je očitek g. dopisnika resničen in z dejstvi podprt, primerno nagradimo. — **Cerkveni pevski zbor na Ježici.** — Op. uredništva: Dopisnike prosimo, da se držijo le resnice ter se izogibajo osebnostim. Ako pridemo na sled, da nas je hotel dopisnik preslepiti v svrhu osebne maščevalnosti, bomo primorani njegovo ime izdati.

Jarše - Mengeš. Bravo, gospod Kalan! Radomlje postanejo v resnici svetovnoznane. Le naprej! Priporočali bi vam, da si ogledate še druge kraje in tudi te po pravici okrcate. Na primer Mengeš — toda svetujemo vam previdnost, da se vam ne pripeti kaka nesreča — kajti pregrešne Radomlje so še pravi paradiž proti Mengšu. Tudi tukaj »izobraževalno društvo«, sicer ne »narodno«, pač pa »katoliško«, po potrebi tudi »slovensko«, kakor bolj nese. Nprestane veselice, prvovrstne igre, kakor »Lampacij vagabunda« — (kar prifehtamo, vse zažehtamo!), kupleti (»z desne tri in z leve tri«), godba, plesi, veselost comme il faut. Vsak dan shajanje v »Društvenem domu«, skušnje, vaje raznih gibov in — poklonov, originalne stvari. »Ljubavni telefon«, harmonika — in pa najpikantnejše: razhajanje pozno po noči. Tisto skrivnostno šušljanje med potoma, blaženo cmokanje in tajinstveno vršenje po malomengeškem grmovju. — Po jako gostih prireditvah pa veseljačenja, popivanje in prepevanje ter plesanje v gostilni. Tu se pije, da teče od miz, pleše, da se kad — sam mlad svet, brez nadzorstva — rajsko! Kaj ga briga resnost življenja, nesrečna domovina, narodnost — samo da véselo je! Posledice? Nič hudega, do sedaj samo pet živih štruc! — Vse to pa pod patronanco gospoda društvenega predsednika, strogega abstinenta, nežnoličnega oboževanca in oboževatelja vsega lepega spola brez grdih moizolov, — pa saj se menda kaj poznata, gospod Kalan! Ta vam zna — vse kar kdo hoče — nekatera dekleta kar brenče — on pa ima za vse zdravila. Pa v Mengšu se radi tega nihče ne zgraža (le uboge mamice tarnajo v velikih skrbih za svoje nedolžnosti), »pa kaj se hoče, gospodu se ne sme zameriti«. — Gospod Kalan, tu bi bilo za vas hvaležnega dela dovolj!

Iz Poljan. (Delitev posestev.) Tu pri nas v Poljanah in sploh v Poljanski dolini ni veleposestev kakor drugod, ki bi prišla tako v poštev kakor se misli to po drugih krajih. Edino posestvo, kar bi bilo primerno in pametno, da bi se razdelilo ali razprodalo, je v Poljanah farovško in cerkveno posestvo. Ta župnijski grunt je eden najlepših in največjih v Poljanah. Na njem bi štiri družine, ki bi ga same obdelovale, prav lahko in dobro živele. Sedanji župnik, star mož, ima večinoma tega posestva oddanega v najem. Teda ga drugi obdelujejo. In čemu to? Posestvo se naj razproda in iz izkupička naj ima prihodnji in vsak naslednji župnik v denarjih dohodke. Kajti težko, da bi se še kodaj kak župnik intenzivneje pečal s kmetijstvom, ker to tudi ni njegov poklic, ampak bo oddajal v najem. Pri tem pa zemlja zgubiva na vrednosti, ker navadno menja vsako leto svojega obdelovalca. Zemlja ne donaša tega kakor, ko bi imela stalnega gospodarja. Vse govori zato, da se razdeli ali razproda. Travnik pod vasjo Vozare — bi dobila ali odkupila občina, da bi imela svet in prostor v potrebi kake stavbe. Ta prostor bi služil za stavbišče, posebno, ko ni tu v Poljanah nobenega stavbišča, ali je pa v rokah samih klišmanov, da nobeden nič ne proda in se vas tudi nič ne širi. Vsak pameten človek mora temu pritrditi, da se cerkvena posestva

razdele, oziroma razprodaajo. Le nekaj malega se naj obdrži, kar je neobhodno potrebna okrog župnišča, za kaki dve govedi rediti. Tako tu in povsod.

Kako se v Stari Osleici utrjuje patriotizem in narodna zavednost. Po vsem kraljestvu SHS se je rojstni dan našega prvega domačega vladarja praznoval kar najbolj slovesno. Pred vsem so se povsod darovale slovesne sv. maše, katerih se je udeležila med drugim tudi šolska mladina. Naš naraščaj je naša bodočnost. Potrebno je, da se ga vzgoji v strogo narodnem duhu. A našemu »dušnemu pastirju«, znanemu šustercijancu in avstrofilu Soukupu je vse to deveta brigada. Iz sovraštva do Srbov — Ker so menda po njegovem mnenju krivoverci — se je raje uprl ukazu svojega škofa ter je imel 12. julija ob 7. zjutraj navadno mašo v čast sv. Mohorju in Fortunatu! Če omalovažuje ukaze svoje predpostavljene cerkvene gosposke, je to sicer njegova in cerkvenih oblasti stvar. Nekaj nečuvnega pa je, ako si upa s svojo nelojalnostjo briskirati svojega kralja. Naravnost veleizdajalsko lice zadobi cela zadeva, ako se upošteva, da je leta 1914. denunciral okrajnemu glavarju tukajšnjega učitelja, ker se ni udeležil na rojstni dan avstrijskega cesarja sv. maše. (Učitelj je bil takrat ravno doma na 3dnevem dopustu, ki ga je dobil vsled družinskega dogodka). Denunciral je njega in njegovo ženo tudi srbofilstva in le razsodnosti okrajnega glavarja g. Šitnika se imata zahvaliti, da ju niso zadele posledice denunciacije. Kaj pa je leta 1914 čakalo srbofilstva obdolžene osebe, zlasti še vojake, vemo vsi! Značilno je tudi, da je g. Soukup prepovedal v cerkvi peti »Lepa naša domovina«, češ, da se te pesmi ne bo pelo v cerkvi, dokler bo on tam župnikoval. Ni čudno tedaj, ako priprosti ljudje pravijo, da ni nobene vlade ter da nimamo nobenega vladarja. Zato vprašamo državno oblast: Ali se bo pustilo take elemente še nadalje mirno »pastirovati« in »vzgajati« jugoslovanske državljane?! Pazite, da ne pride do druge Vinice!

Iz Žužemberka. Znanj denuncijant in honoriran konfident bivše avstrijske vlade in odslovljeni žužemberški župan Vehovec, ki pa kljub temu uživa neverjetno zaščito pri klerikalnem delu vlade in novomeškem glavarstvu, je tukajšnjega davčnega nadupravitelja Gustava Kernca ovadil svoječasno s sledečo ovadbo: »Slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem. V znak radosti ob zavzetju Přemysla in Lvova razobesilo je tukajšnje županstvo c e s a r s k o in narodno zastavo. Temu zgledu so se pridružili nekateri privatniki in vsi c. kr. uradi: sodnija, orožništvo in šola. Ni pa razobesil zastave c. kr. davčni urad, kateremu načeluje upravitelj G. Kernc. Ker je ta čim od strani c. kr. davkarje nepatrijotičen in ker je to na tukajšnje prebivalstvo zelo slabo vplivalo, čuti se podpisano županstvo dolžno to zadevo naznaniti. Županstvo v Žužemberku, dne 4. julija 1915. — Župan Vehovec, m. p.« In ko je takega župana-denuncijanta pozval svoječani odbor Narodnega Vječa, da naj se prostovoljno umakne, je takratni poverjenik za notranje zadeve zažugal odborovemu predsedniku s kazenskimi zakonom, glavar države SHS, dr. Vončina pa je prihitel v Žužemberk, da pri kritični občinski seji za avstrijskega denuncijanta agitira. To je tudi kos vjnicizma! In vendar se tega denuncijanta še vedno na vse strani protežira in drži se ga še dalje kot načelnika cestnemu odboru in zdravstvenemu zastopu ter krajnemu šolskemu svetu! To so neverjetne razmere! Vidj se, da Šustercijanizem vlada še naprej pri nas, koder imajo klerikalci besedo, samo da v drugi bolj pohinjavljeni izdaji. Prosimo uredništvo, da opozori načelstvo stranke JDS. na ta dejstva!

Iz Ajdovca pri Žužemberku. Naš župan, ki je brat slaboglasnega žužemberškega kaplana Gnidovca, zaljubljenca v Habsburgovce in ki piha kot srdita mačka na Srbe ter

mišl, da se bo na ta način v Jugoslaviji prikopal do župnijskega stolca v Žužemberku in na katerega mi Ajdovčani kot svojega sorodnika nismo prav nič ponosni, je prejel 1. 1918 od številnih posestnikov naročila za dobavo cementa. Vsak mu je moral odšteti predplačilo 40 K. Cementa pa nobeden njih še do danes ni prejel, denarja pa tudi ni vrnil. Je pač prav pristni šušteršičjanski župan in kmečki prijatelj ter pristen in veren drug svojemu gorj navedenemu bratu, ki sta si vsak na svoj način drug drugega vredna. Vreden je pa tudi spodenega žužemberskega Vehovca. Ta naš župan je pod Avstrijo pridno delal težave našim takratnim vojakom pri dopustih, jih na vse strani izkoriščal in se tedaj kot javen činitelj, kakor pravijo, kompromitiral. Mi ga tukaj javno pozivamo, da vsem prizadetim nemudoma vrne denar, ker bi bili sicer prisiljeni nastopiti sodno pot, pri čemur bi se morda kaj lahko znalo izkazati, da bo tudi drž. pravdniku treba ga vzeti v delo. In take ljudi ceni naš župnik Žust ter nima niti besedice graje zanje, medtem ko preganja poštene občane, ki so pristaši demokratske stranke in ki berejo »Domovina«. Znano nam je tudi, da je sopolpisoval ovadbe pod Avstrijo na razne oblasti ter z njimi spravljal družinske očete v vojaško službo. Mi opozarjamo vlado na tega konfidenta in manipulanta s cementom, zlasti pa opozarjamo demokratsko stranko, da ga treba nemudoma odstraniti z njegovega županskega mesta. Torej g. župan sem z denarjem, še raje pa bi imeli cement! Demokratska stranka ozir. njen odbor v Žužemberku, je kakor čujemo, v svoji pravi vni za kmetško prebivalstvo v resnici preskrbela večjo množino cementa brez vsakega vinarja naplčila. — Kmečke zveze znajo ti ljudje snovati, da bi pa v resnici za kmeta kaj storili, o tem pa ni govora. Zato se bomo mi Ajdovčani pridno oprijemali naše demokratske stranke, o kateri smo se prepričali, da bomo pri njej najbolj preskrbljeni in o kateri vemo, da vere ne zlorablja v politične svrhe, marveč jo spoštuje, kakor tudi spoštuje versko prepričanje posameznika. Ponavljamo zahtevo, da se našega župana spodj z županskega mesta. Prosimo uredništvo, da potom načelstva te stranke predloži to stvar na pristojno mesto. Če njegov brat kaplan sme streljati kozle po Žužemberku in Dvoru in preje Št. Vidu, naj ne misli, da jih bo smel tudi on še naprej v naši občini. (Se bo zgodilo. Ured.)

Iz Trebelnega. Draga »Domovina«! Naš g. kaplan te hvali v cerkvi in po domih, seveda po svoje, zato zasluži, da se mu tudi ti zahvališ in opišeš nekoliko njegovo delovanje. Navado ima, da se prav v vsako reč meša. Tako je obč. slugi odsvetoval dobro službo drugje, češ, naj prevzame doma tajništvo po odstopu prejšnjega, da bo mu že on pomagal uradovati. Tako imamo srečni Trebeljani ne le pravega župana, ampak tudi tajnika samo na papirju. Razume se, da smo takih razmer do grla siti in težko pričakujemo novih volitev. Seveda se tudi on nanje skrbno pripravlja in zato je ustanovil kot tretjo še žensko »Družbo«. Fantovska je vsa prisiljena, pa tudi dekliška z malo izjemami. Za žene se deselefja nobeden ni briga, tudi v vojnem času ne, ko so bile zadosti potrebne pomoči in tolažbe. Toda sedaj se ne gre za duše, temveč za glasove pri volitvah in zato je skakal sem in tja po vaseh in, zbral »Družbo« vse od kraja kakor beremo v evangelju: kruljeve in slepe, gluhe in mutaste. Kot dekle je bila zbrisana, ako je pila s fantom v oštariji ali kaj drugega naredila, toda kot žena ali vdova bo dobra vsaka, samo da bo dala glas za staro kler. stranko in pomagala do veljave spet tistim vodnikom občine, ki so nas s pomočjo modrega župana vsa vojna leta odiralj. Pametnim možakarjem to ni prav in pravijo ženam: »Če se boš v farovžu vpisala, te ni treba več domov!« Ali kar ne doseže prižnica in spovednica, na-

pravijo laž, zvijača in sila. Že otroke vpisuje v svoj vrtec brez dovoljenja staršev in če se katera letna deklica ne da vpisati v »Družbo«, jo sramoti očitno in primerja živim mrličem itd. tako da je treba precej korajže tisti, ki pozna njegove zvijače, da se mu upre. Pravilnik pravi, da se ne sme nobenega siliti v »Družbo«, ali so pri nas hiše, kjer ni vse vpisano, zaznamovane kot kužne. Njemu ni nič sovraštvo, ki ga seje med zakonci in sosedi, samo da doseže svoj namen. Vse tiste, ki ne trobijo v njegov rog, jih ima za garjeve ovce, pobeljene grobove in vse drugo, samo za poštene ljudi ne in vendar pošiljamo otroke k njegovim uram zato, da bi se učili krščanskega nauka in gremo v cerkev, da bi poslušali božjo besedo, ne pa politiko in zmerjanje. Kaj bo tak vodnik naših otrok in »Družb«, ki še sam nase in na svoje besede ne zna paziti. Saj še tisto narobe opravi, kar si sam zmisli v svoji trmi. Pametne moške preganja kot nevarne hujskače, jih zmerja z barabami in obeta zapor, katerega se pa ti prav nič ne bojijo, ker dobro vedo, da niso nič slabega zakrivilj. Pravi tudi, da kdor je s hujskači prijatelj, tega bo spravil k vojakom, čeprav ni potrjen. Neki gospodar, na katerega ima posebno piko, ker ne misli kakor on, je že moral v Ljubljano, odkoder so ga spustili domov kot invalida. Za takega po kaplanovem mnenju ni greh, če bi se ga tudi po sili v kraj spravilo. Njegovi pristaši, čeprav samo na videz in po sili, smejo biti doma prosti, če so tudi še pod vojaško dolžnostjo. To je seveda tista pohvaljena krščanska pravičnost na koncu jezika. Na misel nam pride tudi lanski božični dan, prvi v Jugoslaviji, ko je pridigoval, da naj se vse poskrije, če bi prišel komisijonar po živč. Seveda on ni dal že dve leti birskega žita, a ga isti zaraditega ni naznanil, čeravno ima v farovžu prosto hrano in je brez družine. Seveda vrana vrani oči ne izključe. Namesto da se toliko briga za klerikalno nadvlado, naj bi raje ljudem pojasnil naše nove državne razmere, da ne bodo ljudje še vedno vpraševali, kam bomo spadali in kako bo pod Srbi, ki se zmiraj vojskujejo, kako je slabo sedaj in če bo kaj z »Jugoslavijo« itd. Želi si menda nazaj starih časov, pod svete avstrijske cesarje. Pravi tudi, da smo brezverci, če kaj drugega beremo kakor klerikalne časopise, zmerja nas z barabami in hujskači, ter bi posebno nekatere rad spravil kamor bi že bilo. Veselil se je že proti ljudem, da bodo že videli, kako se bo godilo »hujskačem«, a žal, »hujskači« so trdni gospodarji in ne mislijo prodati gruntov radi njega, ker so bili prej na Trebelnem kakor on in bodo tudi delj časa kakor on, čeravno se ga ne moremo znebiti. Sedaj ob birni se je menda pri sprejemu s paradnimi konji tako prikupil, da ga nam mislijo pustiti za pokoro, katere pa nismo zaslužili. Mi spoštujemo duhovski stan in duhovnike, a tega kaplana ne moremo, ako se ne poboljša. Če je pa res tako vnet za naše dušno zveličanje, naj pa sam tako živi, da nam bode dajal dober zgled, naj bo doma in v cerkvi, da ga ne bo treba s krstom čakati v zimskem času cel popoldan do trde noči, medtem ko se on kje gosti ali vasuje. Njegovo ljubezen smo morali tudi občutiti ob birni, ko nismo smeli po svojem izbrati otrokom bōtrov, ako so bili v njegovi domišljiji liberalci. Otroke nam sramotj in strahuje tako, da se samo lažejo, ker si ne upajo iz strahu resnice govoriti. Ženske se kar tresejo kadar nad njimi vpije, kakor bi ne bil pri zdravj pameti. Moške pa ga ne maramo, ker nam hoče v teh dragih časih naprtiti stroške za nepotrebni »Društveni dom« in ker nam hoče, čeprav bolj prikrito, županovati. Hlapce in deklice predstavljat in občino komandirat bomo znali tudi brez njega, zato naj le gre.

Iz novomeške okolice. Tu je večalimenj merodajen še vedno znani oča Štembur, ki pa spada brezdvomno že davno med staro šaro. Da je temu res tako, naj služi v dokaz

dejstvo, da je do predkratkim še vedno držal v svoji gostilni, ki je vendar javen lokal, slike Habsburgovcev in one od »unsere Kriegerführer«. Prišla pa je konjska komisija, ki tega ni mogla trpeti in je odstranila vso to Štemburjevo šaro na veliko njegovo jezo in na še večjo matere Štemburke kot rojene Kočevarice. Toda komisija ga je po svoje odškodovala s tem, da mu je v nadomestilo poslala sliko prestolonaslednika Aleksandra. Tako smo v našem kandijskem prvem lokalu prišli do regentove slike. — Upamo da Aleksandrova slika ne bo škodila Štemburjemu zdravju in da bodo Habsburgovci in »unsere Kriegerführer« zastojali čekali lepo zloženi za omarami in posteljami, da zopet zavzamejo stara mesta. Posebno je v čislj in je nanjo ponosen Štembur slika predstavljajoča znano deputacijo ob nastopu vlade cesarja Karla, koder se vidi zadnjič (namreč oča Štembur) v svoji stari slavi. In te slike so prenašali in se nič nad njimi spodtikali redka tista gospoda, ki še zahaja v ta avstrijski lokal. To je seveda naš glavar in nekaj druge gospode, ki naj bi se raje nekoliko bolj posvetila organizatoričnemu delu naše stranke, ki spi nevzdradno spanje v naši okolici, ker ti mladi gospodje raje prazno slamo mlatijo pri Štemburju. Novomeška okolica bo kmalu v organizatoričnem pogledu za našo stranko zadnja. Gospodje, otesite se že vendar Vašega Štemburja in idite na delo za strankino organizacijo!

Iz Lužarjev pri Vel. Laščah. Pri nas je članov 122 organiziranih v J. D. S. ne pa 60, kakor se je zadnjič pomotoma poročalo. Je pa tudi pri nas še precej Šusteršičevih, ki so precej poparjeni. Zaljujejo za Korlom (pa ne Zajčevim). Iz vsega njihovega obnašanja se jim pozna kako jim je neprijetno, da so z Avstrijo vrod poraženi. Kako so obetali ama-go Avstriji, kako so pomagali rekvirirati, (n. pr. kake oblasti je hodil po hlevih Muhič in strigel živino in Gruden po kleteh), kako so priporočali vojno posojilo, kako pomagali zbirati staro železje in cunje. Pa vse vkup ni nič pomagalo. Je šlo vseeno proti vragu, če je bilo prav tudi kaj »žegnac« vmes. Človeka oblije kurja polt, ko pomisli nazaj, v kakšnem stanju smo bili. Pisee teh vrstic je bil dostikrat v skrbeh, da bi mu ne izpihnili duše pred časom, ker je čutila slovansko. Sam je bil prišel vohunu v roke. Tam v Društvenem domu v skladišču v Vel. Laščah ga je obdeleval. Grozil mu je, da ga naznani, ker je na sumu, da je Srbofil. Pravil je, da je dobil nalog od tega posla od želznega odbora samega. Kdo je bil podal pokojnemu dež. odboru naslove teh vohunskih pomagačev, za enkrat zamolčimo. Gnjev prime človeka, ko pomisli, ne tiste, največje pomagače Avstrije, ki so nosili zvonec in se posmehovali narodno čutečemu kot sanjaču, ki se mu ne bodo nikoli spolnile njegove želje. In taki naj bi bili v naši Jugoslaviji nedotakljivi in bi zopet po vetru obračali plašč! V naši občini so dobili fantje na neki ženitni in od ženina običajni »tolare« v znesku 150 K. Iz tega zneska bodo naročili »Domovino« kolikor iztisov bo to plačalo. Posnemanja vredno! Čast fantom!

Iz Sodražice. Šusteršičjanski župnik Traven, ki še vedno slušbuje tu v Sodražici, se je te dni domislil, da bo praznoval prihodnjo nedeljo 25letnico kar je postal mašnik. Hotel bi namreč rad prešteti svoje somišljenike, to je take, ki še vedno zdihujejo po ranjki Avstriji. Najlepše je pa še to, da sam obna skupaj ljudi in jih uči, kako naj proslave njega, zaslužnega avstrijskega patrijota. Mi bi proti proslavi zavednega jugoslovanskega duhovnika ne imeli prav nič, da se pa slavi takega žalostnega junaka, ki ima le zasluge za mačeho Avstrijo, proti temu mora biti vsak zaveden Jugoslovan. Kadar se je šlo za proslavo Vidovega dne in rojstnega dne našega kralja, takrat se ta mož ni prav nič ogreval, da — niti zastave ni izobesil. Tak protidržavni strup mora la na-

še srede proč! Dovolj si je načrpal greškov, pokoro naj gre delat tja, kamor se odšli nje-mu enaki. — Tukajšni »Orel« že spet kaže, kakšna je njegova prava naloga, namreč, da dela štafažo razupitim šustercijancem, slova-nožrcem. Ali tako »mevajo« »Orle« naredno- dele?! Bolje je, da izginejo s svojimi žalost-nimi voditelji vred.

Jugoslovanska.

Na noge, bratje, družba mila,
zasijal veliki je dan:
stoletna sužnost je minila,
verig je prost Jugoslovani!

Med nami minj mržnja vsaka,
naj sloga sveta nas krepi,
saj ista kri se v nas pretaka
in ista vera v nas živi.

O, Jugoslavija, nam mati,
ti si združila nas trdno.
Slovenci, Srbi in Hrvati,
mi vsi te ljubimo srčno!

V blaginjo skupni domovini
podajmo k delu si rokē,
glasovi naši, naši čim,
naj Jugoslavijo slavē!

Okraj Nabel.

Pomoč pogorelcem.

Odpri srce, odpri roke,
Otiraj bratovske solze,
Sirotam olajšuj gorje!

S temi besedami se obrača podpisani oš-bor do vseh, ki so dobre volje.

Grozni požar v Zagradcu 8. t. m. je uni-čil 85 poslopij, pohištvo in obleko, stroje in orodje, krmo in živila, drva in steljo, več goved in prašičev, mnogim tudi denar. Do 200 ljudi je brez strehe. Večina nimajo kaj dejati v usta, niti kaj obleči. Kakor brez uma tavajo okrog in strme v edini preostanek: črno grobljo in kup pepela. Premožni ljudje postali so v hipu največji reveži — berači. Nemogoče je podati natančno sliko strašne bede.

A le-ta postaja vsak dan večja. Polagoma se dramijo iz obupne omotice in bi delali, da si iz razvalin postavijo zopet dom. In sedaj se še le prav zavedajo, kakš siromaki so. Nima deske, da bi si pokrili vsaj prostorček za posteljo. Pa kje dobiti posteljo, saj niti malo slame nima. Tudi žebnja nima, da bi jo pribil. Kje pa je kladivo, klešče?! Treba je-sti. Kaj naj dene v lonec, Tudi lonca ni, niti žlice... Kamor pogleda — nič, kamor pose-že — vse prazno in golo. Le črne stene s praznimi okni zijajo v té kakor velikanska mrtvaška glava. Kdor vse to vidi in ima člo-veško srce v prsih, ne more ostati trd.

Pesnik pravi:

Za vse je svet dovolj bogat,
In srečni vsi bi bili,
Ko kruh delil bi z bratom brat
S prav srčnimi čutili.

In kje treba iskati več srčnih čutil? Saj se že Stari Slovani imeli svojega Radegosta. In kdor je prečital gorenjo sliko nesreče in bede, mu ni treba še posebnega trkanja.

Da se olajša posredovanje med srečnimi in nesrečnimi, in da se milodare pravično razdeli, se je sestavil pomožni odbor, ki sprejema darove v ta namen. Rabi se vsega. Dvakrat da, kder hitro da. Prosimo iskreno.

Pomožni odbor za zagraške pogorelece
v Zalni, dne 16. julija 1919.

Trgovina in industrija.

Vrednost avstrijske krone v Švici je zopet padla vsled neugodnih mirovnih pogo-jev Nemški Avstriji. Za 6 kron se plačuje 1 frank.

Zavarovalnica za govejo živino začne poslovati v Sloveniji z novim letom.

Dva brezmesna dneva na teden. Ker se je med vojno število živine zelo zmanjšalo, a na dobavo živine od zunaj še ni kmalu mi-sliti, namerava naš prehranjevalni minister vpeljati dva brezmesna dneva na teden. (Ve-čina ljubljanskih rodbin ima že davno cele brezmesne tedne in mesece, ker ne zmagujejo tako visokih mesnih cen.)

Ismenjava blaga med Jugoslavijo in Ro-munijo. Med obema vladama se je sklenil dogovor glede izmenjave neobhodno potreb-nega blaga. Jugoslavija bo dobavila Romu-niji veliko množino koruze in drugih živil.

Tovarne zrakoplovov za Jugoslavijo ustanovi veliko angleško tovarniško podjet-je v Novem Sadu.

Prepovedan izvoz živine. Naš ministrski svet je prepovedal izvoz konj in rogatē ži-vine.

Novi bankevi, ki se bodo zamenjali za krone, so že prispeli iz Pariza v Beograd.

Rasdelitev bivše avstro - ogrske trgov-ske mornarice se izvrši tako, da dobi naša država 20% vseh ladij in celo obalno plovbo v Dalmaciji.

Kranjska industrijska družba v italijān-skih rokah. Večina delnic te družbe, ki ima plavže in tovarne na Jesenicah in Barkov-ljah, so pokupili Italijani, ki bi radi obrat ustavili. Pri tem bo pač imela kaj govoriti tudi naša vlada.

Politične vesti.

Naredne predstavništvo odgođeno. Naš parlament je prekinil zasedanje za tri tedne.

Dr. Korošec in Gostilničar odstopila. Med ministrskim podpredsednikom dr. Ko-roščem in ministrskim predsednikom Proti-ćem je prišlo baje zaradi socijalistične stav-ke do ostrega spora, vsled česar sta odstopila dr. Korošec in minister Gostilničar. Po vse-stranskem razgovoru med Protićem in dr. Koroščem sta dr. Korošec in Gostilničar pre-klicala odstop ter se že isti dan zopet udele-žila seje ministrskega sveta.

Agrarna reforma. Nedavno je bila pri regentu Aleksandru večja deputacija kme-tov zaradi agrarne reforme. Regent je izja-vil, da je dal svojo kraljevsko besedo, da se agrarna reforma pravično reši. Njegova be-seda velja in se ne da pri tem nič izpreme-niti.

Naše severne meje. Iz mirovnih predlo-gov, ki so bili izročeni v Parizu Nemški Av-striji, so za nas važne določbe glede naših severnih mej. Na Koroškem bo ljudsko gla-sovanje o pripadnosti dežele v dveh oddel-kih. Prvi oddelek bo segal od grebenov Ka-ravank do Rožeka, potem po aredi Vrbskega jezera, po Jezernici (Glanfurt), Glini in Krki, drugi del pa severno te črte do demar-kacije. Najprej se bo glasovalo v tem delu, in sicer tri mesece potem, ko stopi v veljavo mirovna pogodba. Glasovalo se bo po okra-jih, ne po občinah. Ako izpade glasovanje v prilog Nemški Avstriji, tedaj pripade tudi drugi del Nemški Avstriji brez glasovanja. Ako pa se odloči južni del za Jugoslavijo, tedaj bo tri tedne nato tudi v severnem delu glasovanje. Za vsak del se ustanovi posebna glasovalna komisija, v kateri bo poleg za-stopnikov velesil v južnem delu jugoslovān-ski, v severnem delu pa nemško - avstrijski zastopnik. — Glede mejne črte na Štajer-skem je mirovna konferenca odklonila vse ugovore in zahteve Nemške Avstrije. Na Štajerskem nam torej ostane meja tako, ka-kor jo držimo zasedene.

Mirovni pogoji za Avstrijo. Najprej so v pogodbi določene meje napram Madžarski in Čehoslovaški. Med Madžarsko in Čeho-slovaško je mostišče na desnem bregu Dona-ve južno Bratislave (Požun). Nemško - av-strijska armada bo smela šteti največ 30.000 mož s častniki vred. Armada se bo smela

sestavljati le iz prostovoljcev. Glede obnove in odškodnine je določeno, da je Avstrija s svojimi zavezniki odgovorna za vsako škodo in izgubo, ki jo je katera zaveznih ali pri-druženih držav (t.j. Jugosl.) trpela vsled voj-ne, katero je vsilila s svojim napadom Av-strija, ozir. kateri njenih zaveznikov (to velja za odškodnino naši Koroški!) Škodo bo dognala posebna komisija, ki bo škodo spe-ročila Nemški Avstriji najpozneje do 1. maja 1921. Vse države, ki so nastale iz bivše av-stro - ogrske monarhije bodo morale prevze-ti primeren del avstrijskega državnega dol-ga iz predvojnega časa. Za vojne dolgove pa nimajo te države nikakih obveznosti, pač pa jih ima Nemška Avstrija. Povratila in poprave bo Nemška Avstrija plačevala v tri-desetih letih. Do poravnave se stavi hipote-ka na vse državno imetje in na državne do-hodke. Bankove morajo vse nanovo nastale države tekom dveh mesecev žigosati in jih tekom 12 mesecev zamenjati za lasten de-nar. Avstro - ogrska banka se mora takoj likvidirati. Češki koridor med Bratislavo in Reko se deli v dve črti. Prva poteka od Bra-tislave čez Šopronj po nemško avstrijskem ozemlju na Pragersko, druga pa po samem ogrskem ozemlju proti Pragerskemu. — Za-padni del Ogrske s Šopronjem in Nežider-skim jezerom dobi Nemška Avstrija. — Proti tem pogojem ima Avstrija pravice v desetih dnevih ugovarjati.

Nemška Avstrija mora dati Srbiji živino. Glasom mirovnih pogojev mora oddati Nem-ška Avstrija Srbiji in Romuniji: 6600 mola-nih krav, 2000 mlade govedi, 8000 telet, 2000 plemenske živine in 100 bikov.

Tudi Vatikan proti Jugoslaviji. Vatikan je imenoval za škofa v Djakovem (naslednik Strossmajerja) kanonika Aksamovića, ne da bi bil poprej obvestil vladu kraljevine SHS. Tudi hoče Rim, da se novi škof posveti na Dunaju. Ta prikrita sovražnost papeževе stolice proti naši državi zna imeti še velike posledice.

Plemstvo na Nemškem odpravljeno. Nemška narodna skupščina je odpravila plemstvo in vse častne naslove. Predlog za odpravo smrtni kazni in za popolno ločitev cerkve od države pa je bil odklonjen.

Francosi so nezadovoljni s svojo vlado. Francoska zbornica je izrekla Clemenceau-jevemu ministrstvu nezaupnico, ker se cene niso znižale, kakor v Belgiji in na Angla-škem, temuč še neprestano raseje.

Na Francoskem in Angleškem niso stav-kali. Za dan 20. in 21. t. m. so vse svetovne delavske organizacije napovedale štrajk. Zadnji trenotek pa so na Francoskem in Angleškem štrajk preložili. Splošno stavko so imeli le v Italiji in Nemčiji.

Tedenske vesti.

Zbor zaupnikov Jugoslovanske Demo-kratske stranke celjskega okrožja se vrši dne 27. t. m. ob pol 9 uri dopoldne v Narod-nem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Po-ročilo o političnem položaju (poslanec dr. Vekoslav Kukovec); 2. naše naloge na polju izpopolnitve stranske organizacije v celj-skem okrožju (urednik V. Spindler); 3. orga-nizacija kmetijstva v okviru stranke JDS (poročila dr. E. Kalan); 4. naše naloge na na-rodnogospodarskem polju, nujnost intenziv-ne sodelužbe pri delu v kmetijskih organ-izacijah (podružnicah itd.); boj za agrarno reformo itd. (poročila kmet. nadzornik Fr. Go-ričan); 5. naše naloge na polju ljudsko-iz-obraževalnega dela (poročila dr. Aug. Reie-man); 6. trgovsko-obrtna zbornica za Slov. Štajersko; važnost povzdige naše obrti in trgovine (poročila zadružni tajnik Janka Leš-ničar); 7. slučajnosti.

Novi k. o. Jugoslovanske Demokratske stranke na Štajerskem sta se ustanovili v St. Jurju ob Taboru in v Zetalah. Od-bor krajevne organizacije v St. Jurju je sle-deči: predsednik Lj. Plavšak, podpredsednik

Matvez Ocvirk, tajnik Fr. Košir, blagajnik Ferdo Rosenstein. Odborniki: Mih. Kos, Vinko Nater in Janke Kobale.

V Oplotnici pri Konjicah se je ustanovila krajevna organizacija JDS. Za predsednika je bil izvoljen kolar, mojster Fr. Petelinšek. Ostasi odbor je sedeč: Anton Strnad, podpredsednik, Anton Leskovar, tajnik, Josip Stopar, blagajnik, Anton Obrul, Ant. Celcer, Anton Karnic, Josip Seibert, Anton Strnad, Anton Arbeiter, Anton Flor in Simon Perbil.

Vsem kraj. org. JDS. v mariborskem okrožju. V smislu sklepa shoda zaupnikov v Ljubljani, se odpravi v Mariboru posebna kmečka pisarna, kjer bo dajal poseben kmečki strokovnjak brezplačno pojasnila v vseh kmečkih zadevah JDS. Tajniška pisarna daje pojasnila v vseh organizatoričnih in političnih vprašanjih. Istotam se odpravi tudi informacijska pisarna, kjer dobijo vsi člani brezplačne pravne nasvete v vseh zadevah, nasvete v šolskih, stanovalnih, službenih zadevah itd. Pisarna začne poslovati takoj po ustanovitvi okrožne organizacije v Mariboru na shodu zaupnikov celega okrožja začetkom avgusta. Zaupnike, ki jih bodo posamezne kraj. org. tekom julija izvolile, je treba prijaviti strankinemu načelstvu v Ljubljano in poslancu Voglarju v Maribor, ki bo vse prijavljene zaupnike začetkom avgusta sklical v Maribor. Do takrat se dajajo vsa potrebna pojasnila članom pismeno.

Petrov dan v Ljubljani je dal za invalide čez 30.000 K, poprej Vidov dan pa 22.000 K.

Srbski maturanti v Sloveniji. Pretečeni teden je prišlo v Ljubljano 300 srbskih dijakov in 30 dijakinj s profesorji in profesorici. Iz Ljubljane so delali izlete na Vrhniko in Bled ter bili povsod pristržno sprejeti in pogoščeni. V četrtek so se vrnili v Beograd.

Kranjska hranilnica v slovenskih rokah. Ta najmočnejša trdnjava kranjskega nemštva je prešla v slovenske roke. Sprejeti so bili novi člani in izvoljen nov odbor. Na predlog JDS so postali člani sledeči: Jos. Matjan, posestnik v Vižmarjih; Ivan Bricej ml., posestnik in pleskar v Štepanji vasi; Ivan Grad, posestnik v Beričevem; Ferdo Tomazin, posestnik v Šmartnem pri Litiji; Ivan Taufer, posestnik v Zagorju; Ivan Pucelj, posestnik v Vel. Laščah; Anton Meden, posestnik v Begunjah; Mihael Tomšič, tovarnar na Vrhniki; Jos. Lapajne, nadučitelj v Cerkljah; dr. Ivan Jenko, primarij; Anton Nagode, sodni svetnik; Jos. Breznik, profesor; dr. Jos. Lavrenčič, odvetnik; Jos. Turk, posestnik; Vovk Ivan, trgovec; Ferdo Acceto, stavbenik; Ljud. Mlakar, železniški poduradnik; dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik in poverjenik, vsi v Ljubljani. S padcem tega denarnega zavoda, je nemška moč na Kranjskem za vedno pokopana. Slovenska zaslepljenost in starokopitnost je postavila Nemcem to trdnjavo, ki je s slovenskim denarjem zdrževala vse nemške postojanke, podpirala bogato vse, kar se je borilo proti Slovencem.

Okrajne šolske nadzornike — tako nam piše učitelj-veteran — si odslej voli učiteljstvo samo. To je dobro in pravično, kajti učiteljstvo samo ve, koga naj izmed sebe priporoči za svojega predstojnika in svetovalca. Seveda je treba biti ob teh priporočilih oziroma volitvah previdnim. Le sposobni, značajni, čili, delavni ljudje naj bodo učiteljski nadzorniki. Torej ne taki, ki so omahljivi, ki bi zdaj celo iz slomškarije prestopili k naprednim tovarišem za — skledo leče! In naravno: ogibati se je tudi takih, ki so iz narodno-napredne stranke utekli v »slomškarijo«, ko jim je »kazalo«. Torej, gospodje učitelji, pozor! Kakor si boste postlali, tako boste ležali!

Nove šole. V Novem mestu se odpravi jeseni dveletna trgovska šola s pripravljanim tečajem. — V Trzinu se ustanovi deška in dekliška meščanska šola. Tudi v

Ptuju in Ribnici na Dolenjskem se ustanovita meščanski šoli, ako se zaveže okraj, oziroma občina za zdrževanje poslopja in za kritje stvarnih potrebščin. V Mariboru se preuredi meščanske šole. Višji šolski svet je že razpisal 30 služb ravnateljev, strokovnih učiteljev in učiteljic za meščanske šole. Gimnaziji v Ptuj in Celju se skoraj gotovo preosnujeta v realni gimnaziji.

Gorenja vas v Poljanski dolini. V nedeljo 27. julija t. l. od 14. ure (to je od 2. popoldne) dalje se vrši v društvenem prostoru Narodne čitalnice, v Lojzevi hiši št. 5, vpisovanje članov. Tem potom se vabijo vsi narodnozavedni Poljanci, da pridejo imenovani čas k vpisovanju, da tako postanejo člani naše prepotrebne Narodne čitalnice. Pravico postati član ima vsakdo moškega ali ženskega spola, ki je dopolnil 15. leto, s pridržkom, da ne sme pripadati nobenemu nam nasprotnemu društvu. Glejmo in skrbimo, da bo število naših članov močno in visoko, da bo naša čitalnica kos vsem intrigam in zaprekam, katere imamo pričakovati od nasprotnih društev. Torej le pogumno in brez ozira na levo in desno se zatekajte vsi zavedni Tratarski občani k ognjišču Narodne čitalnice v Gorenji vasi. V nedeljo na veselo svidenje prvič v društvenem prostoru! — Odbor.

Šolsko vodstvo na Trebiji je priredilo 12. t. m. cvetličan dan v korist invalidov. Nabiralo je deset učenk, ki so z velikim veseljem in vnemo prodajale cvetke ter nabrale za tukajšnje razmere prav zadovoljivo vsoto 111 K 72 v, kateri znesek se je odpisal za določen namen. Hvala darovalcem in pridnim nabiralkam!

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani naznanja, da je za enkrat ustavila vse Transporte delavcev izven ozemlja Slovenije, torej tudi rudarjev v Vojvodino.

V Kočevju se odpravi jeseni na zavodu usmiljenk enoletna kmetijska gospodinjstva šola pod nadzorstvom poverjenišva za kmetijstvo.

V italijanskem vjetništvu je umrl Jože Zgonc iz Cente pri Robu. Pokojni je bil eden najboljših mladeničev cele okolice in svojim težko prizadetim starišem v veliko oporo. — To prežalostno vest je starišem pokojnega naznanil Ignacij Javoršek, doma iz Domžal, sedaj v Brindisi v Italiji.

Gimnazija v Velikovem. »Korošec« poroča, da se namerava s prihodnjim šolskim letom otvoriti v Velikovem prvi gimnazijski razred.

V Velikovem se je ustanovila Narodna čitalnica.

V Grebinju na Koroškem se je ustanovila »Narodna in šolska čitalnica«, ki prosi rodoljube širom Slovenije, naj ji podarijo kakršnekoli slovenske knjige. Knjige se naj pošljejo na: »Krajevni narodni odbor v Grebinju«.

V Beljaku so odprli Italijani več trgovin, kjer prodajajo živila, kakor olje, riž, makarone itd., toda cene so dosti višje kot v Celovcu. Italijani prodajajo n. pr. rastlinsko mast po 29 K, dočim je v Celovcu po 24 K.

Hrastnik. Kakor čujemo, je od okrajnega glavarstva poslani inženir izjavil, da se mora poslopje dekliške šole nemudoma izprazniti, ker je nevarnost, da se stavba zruši. Poklicani faktorji so seveda pripravljeni tej zahtevi ustreči ter že tudi premišlujejo, kje dobiti nove prostore. Vse lepo, toda zdi se mi, da bomo davkoplačevalci malo preveč naenkrat udarjeni in to docela po nedolžnem. Znano je namreč, da se šolsko poslopje podira vsled tega, ker pritiska vanj severno ležeči hrib, kateri se že več let sem znižuje. Kako to, da je ta hrib tisočletja kljuboval nevihtam in potresom, sedaj pa se je začel gibati? Odgovor je lahak: Stara vas Hrastnik, ki je ležala pred stoletji vrh tega hriba, je vsled zemeljskih razpok in plazov, nastalih radi rudniških rogov, že izginila, vse pobočje nad šolo pa je danes tudi že v razpoklinah in pla-

zovih, a voda, ki prihaja skozi razpoke v stranjost, odriva ves hrib od ribniškega potočka, goč do Rošev kovačnice. Kdo je torej kriv, da bo treba kupiti novo šolsko stavbo? Ali morda prapreški in katarinski kmetje? Dasi ti niso nasprotni šoli in zanjo tudi radi žrtvujejo, vendar kličemo poklicanjam našim možem: Primite za ušesa židove trboveljskega rudnika, kajti krivji so le ti. Gledali so le, kako bi največ izropali iz naše uboge slovenske zemljice, če pa se po njihovem odhodu podere in sesuje vsa dolina, to jih ni brigalo. Zaradi tega: Pokličite strokovnjake, pa ne rudniških nastavlencev, ki bodo seveda za svojo mavho skrbeli, pokličite od rudnika neodvisne moše in tem se naj da prilika preiskati in pogledati načrte podzemeljskih rogov ter zemeljskih skladov, in prihranili boste domačinom dosti tisočakov!

Mariborski gremij trgovcev v slovenskih rokah. Na občnem zboru mariborskega trgovskega gremija je zmagala lista Slovencev in zmernih Nemcev proti samim Nemcem. Za predsednika je bil izvoljen Slovenec Vilko Weigl. Tudi v odboru imajo Slovenci večino.

Švabska afera v Št. Ilju še vedno služi mariborskima listoma »Gospodarju« in »Straži«, da ostudno sumniči Jugoslovanske demokratsko stranko nekakih zvez s to zadevo, češ, da »časopisi JDS niso niti z besedno ožigosali Gilčvert — dr. Jeničeve kupčije s Švabi«. — To je naravnost peklenško obrekovanje. Glavno glasilo JDS je »Domovina« (kar »Slov. Narod« ni) in »Domovina« je že v številu 28. z dne 11. t. m. dovolj odločno obsodila vsako mešetarenje s švabskimi naseljenci. To vedo prav dobro gg. uredniki v Mariboru, ki dobivajo »Domovino« v zameno. Kako se imenuje vedoma pisati neresnico?

»Nemška hiša« v Celju je stavljena pod sekvester.

Zadnje vesti.

Knezoškof Jeglič pri regentu. Dne 22. t. m. je regent Aleksander sprejel ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča v privatni avdijenci. V Beogradu se mudijo razni višji katoliški cerkveni dostojanstveniki iz cele naše kraljevine, da proučujejo novo cerkveno pogodbo z Rimom.

Za Temešvar dobimo Pečuh? Temešvar so srbske oblasti zapustile ter so mesto zasedli Romuni vsled sklepa mirovne konference. Govori se, da dobi naša država za odškodnino mesto Pečuh.

Delavski nadzorovalni uradi se ustanove po vseh večjih mestih naše kraljevine, med temi tudi v Ljubljani in Mariboru. Novi uradi bodo nadzorovali industrijska in trgovinska podjetja.

Celovško ozemlje se začasno izprazni. Vrhovni svet petorice v Parizu je sklenil, naprositi Srbijo, (?) da izprazni začasno celovško ozemlje, da se more popolno svobodno izvršiti ljudsko glasovanje. (To bo svoboda za nemško agitacijo in nasilstvo! Op. uredn.)

Za poveljnika ljubljanske polkovne okrožne komande je imenovan polkovnik Aleksa Stojšič.

Naše orožništvo se zviša za 20.000 mož. Vojaške oblasti so dobila navodila za sprejemanje novih orožnikov.

Preiskava na Reki je dognala, da so vse izgrede in nasilstva zakrivali Italijani. Zadržanje francoskih čet je bilo popolnoma neporečno.

Stavka tiskarjev v Sarajevu še traja. Noben časopis ne izide.

Madžarska napada Romunijo. Madžari so napadli ob Tisi Romune s štirimi divizijami, a so bili odbiti. Madžari imajo 4000 mrtvih.

Raznoterosti.

* Navada nositi prstane je jako stara in ima svoj izvor na iztoku. Že Mojzes v starem veku omenja prstan kot znak zvestobe in cerkev še dandanes blagoslovlja prstane poročnikov, prstan nosijo škofje in tudi papež od prednjih časov prstan, na kojem je vdela na podoba ribe kot začetek sv. Petra, ki je bil ribič. Rimljani pečatili so s prstani važna pisma; za časa Hadrijana rimskega cesarja smeli so ga nositi samo velikaši in senatorji. Znamenit je prstan angleške kraljice Elizabete, katerega je dala svojemu varovalcu grofu Eseku v oblubo, da mu izpolni vsako željo, kadar jej pošlje prstan in boče potreboval njene pomoči. Ko je bil kmalu potem grof vržen v ječo, poslal je prstan kraljici s prošnjo, naj ga reši. Toda pomoči ni bilo od nikoder, grofa so usmrtili. Kneginja, kateri je izročil prstan, da ga nese kraljici, zatajila

je prstan in hranila ga sebi. Na smrtni postelji še le priznala je svojo pregreho, kar je zvesto kraljico tako užalilo, da je kmalu za tem umrla.

* Ameriško poštenje. Mesečnik »Curent Historw« govori s ponosno radostjo o ameriškem poštenju in ameriški morali, ki so jo pokazali vojaki in javni delavci za časa svetovne vojne. Članek je poln dokazujočega gradiva. Smrtnih obsodb so izrekli v celi vojni samo dvajset, a izvršili samo devet. Pred sodišče so jih pozvali samo 12357, in to samo radi malenkosti, če se je kdo zakasnil, bil pijan, ali kaj takega. Od teh jih je bilo 60% oproščenih. Uradna objava izkazuje samo en slučaj vohunstva. Dezerterjev ni bilo. Edini greh, ki so ga Amerikanci kaj radi storili, je bilo spanje. Je namreč 773 prijavljenih slučajev, kjer so vojake zalotili, da spijo, mesto da vrše službo. Poleg tega je

bilo zdravstveno stanje izvanredno dobro. Za to se imajo zahvaliti samo rednemu načinu življenja.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K. Posamezna številka 30 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.

Inserati po dogovoru.

Odgovorni urednik: Emil Vodeh.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Špecialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno-inženirske stroke. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . K 15,000.000.—

Rezervni fond . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovečanje kuponov, izrebranih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese
k vsakemu žrebanju.

Posojila
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Leopold Fon

Ljubljana

Stari trg 6

Delikatesna trgovina

Vsakovrstno špecerijsko blago

(kava, čaj, testenine i. t. d).

Vino in žganje

v zaprtih steklenicah in na debelo.

Blago se razpošilja v poštinih zavojih po 5 kilogramov po pošti in po železnici proti povzetju.

12—7

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Izvrstne poljedelske stroje

in
vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Fotomanufaktura!

Drogerija!

Krma in Mastin.

Ce živina krmo lažje in do zadnjega pre-
stavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič
ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se
pospešuje redilnost, vsled tega težka živina,
mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako pri-
mešamo krmi enkrat na teden pest praška Ma-
stin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo
mādomestna sredstva za krmila, pa se primeša
dvakrat na teden. Prašek Mastin je dobil naj-
višje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu,
v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo
Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno ra-
biijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za
6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom
oblastvenega dovoljenja sme Mastin prodajati
vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri-
vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj
se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici Ma-
stina, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) Mastina za 15 kron poštne
prosto na dom. Od tam se pošlje Mastin s prvo
pošto na vse kraje sveta.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov

po primernih cenah za vsako darilo, kakor
za **birmance, neveste, krste, godove**
itd. **velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki
letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča

Tvrđka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

ter njih posameznih delov.

Istotam se dobe potrebščine za šivilje,
krojače in čevljarje ter galanterijsko in
manufakturno blago (blago za obleke).

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

za vodo, desno.

Vzajemna zavarovalna banka 'Slavija'

prva vseslovanska banka te vrste
zavaruje proti **požaru, olomski**
tatolni in na življenje.

Banka „Slavija“ ima čez sto
milijonov lastnega premoženja, čez
15 milijonov letne premije; v po-
žarnem oddelku ji je zaupanih čez
2¼ milijarde zavarovanih vrednosti.

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavnica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —

Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.